הִלְכוֹת תַּעֲנִית סִימָן תקעד תקעה

(ג) אֲפִלּוּ (כ) דַּעְתּוֹ לַחֲזֹר. [ג]וּמִיהוּ כֵּיוָן שֶׁלֹּא קִבֵּל עָלָיו תַּעֲנִית, אִם יָצָא מִן הָעִיר חוּץ לַתְּחוּם (ד) מֻתָּר לֶאֱכֹל, (ג) וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְהַשְׁלִים. הַגָּה: וְדַוְקָא שֶׁבָּא לְשָׁם בְּיוֹם הַתַּעֲנִית, אֲבָל אִם בָּא לְשָׁם מִבְּעוֹד יוֹם, (ה) צָרִיךְ לְקַבֵּל עָלָיו הַתַּעֲנִית (פּוֹסֵק תרכ"ח) (טור): **ג** [ד]שָׁכַח וְאָכַל, אַל יִתְרָאֶה בְּפָנֶיהָם כְּאִלּוּ אָכַל, וְאַל יִנָּהֵג עַצְמוֹ בְּדוּנְיָן בְּעַצְמוֹ לוֹמַר הוֹאִיל וְאָכַלְתִּי מְעַט (ו) אֹכַל הַרְבֵּה. (וַאֲפִלּוּ שֶׁלֹּא בְּפָנֶיהָם (ז) אָסוּר לִנְהֹג לְנַהֵג (ד) עַצְמָן בְּדוּנְיָן (מרדכי פרק קמא דתענית (פּוֹסֵק תרכ"ח)): **ד** [ה]מִצְוָה (ח) לְהַרְעִיב אָדָם עַצְמוֹ [*] בְּשָׁנָה רְעֵבוֹן, (ט) [ו]וְאָסוּר לְשַׁמֵּשׁ בּוֹ (י) מִטָּתוֹ (יא) חוּץ מִלֵּיל (ה) טְבִילָה, [ז]וְלַחֲשׁוּכֵי בָּנִים (פְּרוּשׁ וְלִמְנוּעֵי בָּנִים) (יב) מֻתָּר (וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן ר"מ סָעִיף י"ב):

ה [ח]כָּל (ו) (יג) הַפּוֹרֵשׁ מִן הַצִּבּוּר אֵינוֹ רוֹאֶה בְּנֶחָמָתָן, וְכָל הַמִּצְטַעֵר עִמָּהֶם זוֹכֶה וְרוֹאֶה בְּנֶחָמָתָן:

תקעה דִּינֵי תַּעֲנִיּוֹת שֶׁמִּתְפַּלְּלִין בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל הַגְּשָׁמִים. וּבוֹ י"ג סְעִיפִים:

א [*] [א]סֵדֶר תַּעֲנִיּוֹת (א) שֶׁמִּתְעַנִּין בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל הַגְּשָׁמִים כָּךְ הוּא, הִגִּיעַ שִׁבְעָה עָשָׂר בְּמַרְחֶשְׁוָן וְלֹא

א מִשְׁנָה תַּעֲנִית י' (ע"א).

ג טוּר בְּשֵׁם רִיבָ"א.
ד שָׁם בְּרַיְיתָא.
ה מֵימְרָא דְּרַב יְהוּדָה שָׁם י"א (ע"א). ו מֵימְרָא דְּרֵישׁ לָקִישׁ שָׁם.
ז בְּרַיְיתָא שָׁם.
ח בְּרַיְיתָא שָׁם.

בֵּאֵר הֵיטֵב

לְקַיֵּם נִדְרוֹ, וְעַיֵּן טַ"ז (סק"א): **ב** (נ) דַּעְתּוֹ. אַף עַל גַּב דְּבִשְׁאָר מִידֵי דַּאֲכִילָה שָׁרֵי לֶאֱכֹל בְּצִנְעָה אִם דַּעְתּוֹ לַחֲזֹר אֲפִלּוּ בָּעִיר, הָכָא שְׁאנֵי שֶׁצָּרִיךְ לְהִשְׁתַּתֵּף עִם הַצִּבּוּר בְּצָרְתָם. מְרְדְּכַי, בֵּית יוֹסֵף. וְאִם כֵּן אֲפִלּוּ כְּשֶׁמִּתְעַנִּין עַל צָרָה שֶׁעָבְרָה כְּבָר מֻתָּר לֶאֱכֹל בְּצִנְעָה אִם דַּעְתּוֹ לַחֲזֹר, וְצָרִיךְ עִיּוּן. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ב): (ג) **וְאֵינוֹ צָרִיךְ.** אַף עַל גַּב דְּדַעְתּוֹ לַחֲזֹר. עֶטֶרֶת זְקֵנִים (ד"ה שקבלו): **ג** (ד) **כְּדוּנְיָן.** אֲפִלּוּ חוּץ לְתְחוּם לֹא יִנָּהֵג כְּדוּנְיָן בְּעַצְמוֹ, דְּאִם יָבֹא לְעִיר יִהְיוּ פָּנָיו צְהֻבִּין. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ד) עַיֵּן שָׁם: **ד** (ה) **טְבִילָה.** וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ה) חוֹלֵק וְאוֹסֵר בְּלֵיל טְבִילָה עַיֵּן שָׁם, וְעַיֵּן טַ"ז (סק"ב) וּבְיָד אַהֲרֹן (הגב"ה שיטה לג): **ה** (ו) **הַפּוֹרֵשׁ.** הַיְינוּ אִם יֵשׁ בְּיָדוֹ לְהַצִּיל הַצִּבּוּר בֵּין בִּגּוּפוֹ בֵּין בְּמָמוֹנוֹ, אֲבָל אִי לֹא, אֵין לְהַעֲמִיד בְּמָקוֹם סַכָּנָה. יָם שֶׁל שְׁלֹמֹה (ב"ק פ"ו סכ"ו). מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו):

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ד [בשו"ע] **בְּשָׁנָה רְעֵבוֹן.** עַיֵּן לְעֵיל סִימָן ר"מ (סעי' יב) דְּהוּא הַדִּין בְּשְׁאָר צָרוֹת שֶׁהָם כְּרַעֲבוֹן. וְעַיֵּן בְּרַכֵּי יוֹסֵף (סק"א) בְּשֵׁם שִׁירֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגהה"ט סי' רמ אות ה) שֶׁכָּתַב דְּסָמְכִינַן הָאִידְנָא עַל מָה שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָפוֹת שֶׁאֵינוֹ רַק מִדַּת חֲסִידוּת וְלוֹי לֹא נָהֲגִ זֶה, וַאֲפִלּוּ תַּיְמָא דְּנָהֲגִינַן אִסּוּר מִסָּתְיָן בְּשָׁנַת רַעֲבוֹן כוֹ', וְעַיֵּן שָׁם דְּאִבָּא מָארִי ז"ל בְּתְשׁוּבָה גְּמִגַּם עַל דְּבָרָיו כוֹ', וְעַיֵּן בְּשוּ"ת בֵּית יְהוּדָה סִימָן מ' שֶׁהֶבִיאוֹ לְעֵיל סִימָן ר"מ (סי"ח). אַךְ בְּסֵפֶר בִּרְכֵּי יוֹסֵף (ס"ב) כָּתְבוּ בְּשֵׁם אֲבִיו הָרַב ז"ל שֶׁכָּתַב בְּתְשׁוּבָה כְּשֶׁהַמְּזוֹנוֹת מְצוּיִים רַק שֶׁהֵם בְּיֹקֶר גָּדוֹל אֵין זֶה רַעֲבוֹן וְאֵין צָרִיךְ לִמְנַע מִתַּשְׁמִישׁ, וְהִסְכִּימוּ עִמּוֹ חַכְמֵי יְרוּשָׁלַיִם תִּבָּנֶה וְתִכּוֹנֵן בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, וּמִשְּׁמַע דְּאַף בְּיֹקֶר כְּפָלַיִם לֵית לַן בָּהּ. וְעַיֵּן בְּדִבְרֵי דָּוִד לְהַגָּאוֹן בַּעַל ט"ז פָּרָשָׁה מִקֵּץ (מא ג) שֶׁכָּתַב דְּדַוְקָא תַּשְׁמִישׁ לְתַעֲנוּג בְּעָלְמָא אָסוּר, אֲבָל לְקִיּוּם הַמִּין אוֹ דִּיצְרוֹ תַּקִּיף עָלָיו יֵשׁ חֶשְׁתַּחַת שֶׁזֶּרַע אֵין אִסּוּר, וְדָבָר זֶה בִּכְלָל חֲסִידֵי בָּנִים אֲפִלּוּ דְּמִלְּתָא דְּסִטְיָא נָקֵט. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְהֵבִיאוֹ בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ח), וּמִזֶּה תָּמַהּ עַל מָה שֶׁכָּתַב הַט"ז (סק"ב) כָּאן דַּאֲפִלּוּ לֹא קִיֵּם פְּרִיָה וּרְבִיָה אָסוּר, דְּלִיתָא וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב, וְכֵן כָּתַב בְּסֵפֶר צִיְרָה לַדֶּרֶךְ (מאמר ה כלל א פ"י) עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּבִרְכֵּי יוֹסֵף (ס"ד) בְּשֵׁם אֲבִיו הָרַב ז"ל דְּמִי שֶׁקַּיֵּם פְּרִיָה וּרְבִיָה מֵאִשְׁתּוֹ הָרִאשׁוֹנָה אַף מַהַשְׁנִיָה לֹא זָכָה לְהִבָּנוֹת וְרוֹצֶה אִשָּׁה חוּטְרָא לְיַדָּהּ וְכוּ', אֵינוֹ בִּכְלָל חֲסִידֵי בָּנִים וְאָסוּר, וְעַיֵּן שָׁם. וּקְצָת צָרִיךְ עִיּוּן דְּמִצְוַת עוֹנָה דְּאוֹרַיְיתָא וְאַף עַל גַּב שֶׁאֲסָרוּ בִּשְׁנֵי רַעֲבוֹן, הַיְינוּ דְּמַעֲקָרָא כְּבָרָה וְקִבְּלָה אַדַּעְתָּא דְּהָכֵי דִּבְזְמַן הָאִסּוּר יִהְיֶה פּוֹרֵשׁ מִמֶּנָּה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן הָכָא דְּעַל כָּל פָּנִים סְפֵקָא הֲוֵי אִם קִבְּלָה אַנַּפְשָׁהּ עַל דַּעַת כֵּן, וּבִכְרֵת לְפִי מַה שֶּׁכָּתְבוּ לְעֵיל בְּשֵׁם שִׁירֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה, אֵין לְהַחְמִיר כָּל כָּךְ, לָכֵן נִרְאֶה דְּגַם בְּלֵיל טְבִילָה דְּמַחְמִיר הַמָּגֵן אַבְרָהָם וְהָאֵלִיָּה רַבָּה, הַמּוֹרֶה לְהָקֵל בִּשְׁנֵי רַעֲבוֹן אֵין מַזְנִיחִין אוֹתוֹ, וּמִכָּל שֶׁכֵּן בְּשְׁאָר צָרוֹת וּכְדִמְשְׁמַע מִשִּׁירֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה דְּלֵעֵיל. וְעַיֵּן בְּשוּ"ת שְׁבוּת יַעֲקֹב חֵלֶק ג' סִימָן ל' כָּתַב גַּם כֵּן לְהַשִּׂיג עַל הַט"ז מִפְּרוּשׁ רַשַׁ"י וְגַם הֵבִיא מֵעֲרוּבִין דַּף כ"ח גְּדֻגְדָּנִיוֹת כוֹ', עַיֵּן שָׁם, וְכָתַב כֵּיוָן שֶׁהוּא מִמִּדַּת חֲסִידוּת, אֶפְשָׁר בִּמְקוֹם חֵשֶׁשׁ שֶׁאִם לֹא יְשַׁמֵּשׁ יָבוֹא לִדְבַר עֲבֵרָה אוֹ הוּא אוֹ אִשְׁתּוֹ אִם מִשְׁתּוֹקֶקֶת אֵלָיו, אֶפְשָׁר דְּמֻתָּר לְשַׁמֵּשׁ, עַיֵּן שָׁם:

א [בשו"ע] **סֵדֶר תַּעֲנִיּוֹת כוֹ'.** וְעַיֵּן בְּהִלְכוֹת קְטַנּוֹת סִימָן צ' שֶׁיֵּשׁ לִנְהֹג סֵדֶר תַּעֲנִית בַּזְּמַן הַזֶּה, וְעַיֵּן בִּרְכֵּי יוֹסֵף (ס"ה) שֶׁהֵבִיא שֶׁכֵּן שָׁמַע מִזְּקֵנֵי יְרוּשָׁלַיִם וְזִקְנֵי חֲבֵרוֹן שֶׁעָשׂוּ פַּעַם אַחַת כֵּן:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(ג) **אֲפִלּוּ דַּעְתּוֹ לַחֲזֹר.** מְשׁוּם דְּצָרִיךְ לְהִשְׁתַּתֵּף עִם הַצִּבּוּר בְּצָרָתָם, וְעַל כֵּן אֲפִלּוּ בְּצִנְעָא אָסוּר לֶאֱכֹל. וּכְשֶׁמִּתְעַנִּים עַל צָרָה שֶׁעָבְרָה כְּבָר, אֲפִלּוּ דְּמֵאַחַר דְּמֻתָּר לֶאֱכֹל בְּצִנְעָא אִם דַּעְתּוֹ לַחֲזֹר [מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ב)], וְהָאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ב) מְצַדֵּד לְהַחְמִיר אַף בָּזֶה, עַיֵּן שָׁם: (ד) **מֻתָּר לֶאֱכֹל וְכוּ'.** דַּוְקָא בְּשֶׁדַּעְתּוֹ לַחֲזֹר, (ה) אֲבָל אִם אֵין דַּעְתּוֹ לַחֲזֹר אָסוּר, כֵּיוָן שֶׁכְּבָר בָּא לְתוֹכָהּ חָל עָלָיו חוֹבַת הַמָּקוֹם. וְאִם לֹא בָּא לְתוֹכָהּ וְהוּא עַדַיִן חוּץ לְתְחוּם הָעִיר, מֻתָּר אֲפִלּוּ אֵין דַּעְתּוֹ לַחֲזֹר לִמְקוֹמוֹ הָרִאשׁוֹן, (ו) וְיֵשׁ מְקִלִּין בְּחֹזֶר וְיֹצֵא חוּץ לַתְּחוּם אַף כְּשֶׁכְּבָר בָּא לְתוֹכָהּ: (ה) **צָרִיךְ לְקַבֵּל וְכוּ' וְצָרִיךְ לְהַשְׁלִימוֹ.** עַיֵּן בְּטַ"ז (סק"א) שֶׁדַּעְתּוֹ דַּאֲפִלּוּ לֹא קִבֵּל עָלָיו בְּפֵרוּשׁ, כֵּיוָן שֶׁהָיָה שָׁם בְּשָׁעַת קַבָּלַת הַצִּבּוּר, מְמֵילָא חָל עָלָיו הַתַּעֲנִית אַף שֶׁדַּעְתּוֹ לַחֲזֹר, וְאָסוּר לֶאֱכֹל אֲפִלּוּ חוּץ לְתְחוּם הָעִיר, וְכֵן מְצַדֵּד בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ג): **ג** (ו) **אַכַּל הַרְבֵּה.** אֶלָּא צָרִיךְ לְהַפְסִיק (ז) בְּאוֹתָהּ סְעוּדָה מִיָּד כְּשֶׁנִּזְכַּר, וַאֲפִלּוּ לֹא קִבֵּל הַתַּעֲנִית עָלָיו [מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ג)]: (ז) **אָסוּר לְנַהֵג עַדְוִינִין בְּעַצְמוֹ.** הַיְינוּ אֲפִלּוּ בְּמֵה שֶׁמְּקִלִּינַן לֶאֱכֹל חוּץ לַתְּחוּם, מִכָּל מָקוֹם אַל יִתְעַדֵּן בַּאֲכִילָתוֹ, דְּאִם יָבֹא לְעִיר יִהְיֶה פָּנָיו צְהֻבִּין [מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ד)]. וְיֵשׁ אַחֲרוֹנִים שֶׁפֵּרְשׁוּ כְּפְשָׁטֵיהּ שֶׁלֹּא יִנָּהֵג עַדְוִינִין בְּשְׁאָר דְּבָרִים, וְכֵנֵ"ל בְּסִימָן תקס"ח סָעִיף י"ב: **ד** (ח) **לְהַרְעִיב וְכוּ'.** דְּהַיְינוּ שֶׁיֹּאכַל בְּצִמְצוּם: (ט) **וְאָסוּר לְשַׁמֵּשׁ וְכוּ'.** דְּצָרִיךְ הָאָדָם לִנְהֹג צַעַר בְּעַצְמוֹ: (י) **מִטָּתוֹ.** עַיֵּן לְעֵיל סִימָן ר"מ סָעִיף י"ב וּבְמִשְׁנָה בְּרוּרָה שָׁם (ס"ק מר-מח): (יא) **חוּץ מִלֵּיל טְבִילָה.** הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ה) אוֹסֵר אַף בְּלֵיל טְבִילָה, אָכֵן בִּנְהַר שָׁלוֹם (סק"ד) וּבְגִדֵּי יֶשַׁע (ד"ה ט"ז סק"ב) הִסְכִּימוּ שֶׁנּוֹכַל לִסְמֹךְ לְהָקֵל כְּדַעַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, וּבִכְרֵת אִם אֵינוֹ שְׁנַת רְעֵבוֹן אֶלָּא (מ) שְׁאָר צָרוֹת בְּוַדַּאי יֵשׁ לִסְמֹךְ לְהָקֵל בְּלֵיל טְבִילָה, וְעַיֵּן בְּשַׁעֲרֵי תְשׁוּבָה: (יב) **מֻתָּר.** עַד שֶׁתִּתְעַבֵּר [בַּיִת יוֹסֵף]. (ט) וְאִם יֵשׁ לוֹ בָּנִים מְחַלְּלֵי שַׁבָּת וְכֵנָתָן רַק כְּדֵי שֶׁיּוֹלִיד בָּנִים כְּשֵׁרִים, מִסְתַּבְּרָא דְּדִינוֹ כַּחֲשׁוּכֵי בָּנִים: **ה** (יג) **הַפּוֹרֵשׁ מִן הַצִּבּוּר.** דַּוְקָא (י) בְּדָבָר שֶׁיּוּכַל בְּאוּלַי לְהוֹעִיל הֵן בִּתְפִלָּה הֵן בְּתַעֲנִית הֵן בְּמָמוֹן:

א (א) **שֶׁמִּתְעַנִּין בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.** בָּא (מ) לְאַפּוֹקֵי שְׁאָר מְקוֹמוֹת וּכְדִלְקַמָּן בְּסָעִיף ט':

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ס) הִנֵּה הַב"ח (ס"ב) כָּתַב דְּאַף אִם אֵין דַּעְתּוֹ לַחֲזֹר מֻתָּר, וְהֵבִיא רְאָיָה מֵהָרַ"ן (פסחים יז: ד"ה ורבה) שֶׁכָּתַב עַל עוּבְדָּא דְּרַבִּי בַּר תְּמָרָא דְּאָמַר חוּץ לַתְּחוּם אֲכַלְתִּינְהוּ, דְּבָזֶה אֲפִלּוּ אֵין דַּעְתּוֹ לַחֲזֹר שָׁרֵי, וְהָעִתִּיקוּ הָאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ד). וְצָרִיךְ עִיּוּן גָּדוֹל עַל דִּבְרֵיהֶם, דִּלְפִי מַה שֶּׁפָּסַק הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ בְּסִימָן תצ"ו סָעִיף ג' דְּמִכֵּיוָן שֶׁהִגִּיעַ לִישׁוּב דְּהַיְינוּ תּוֹךְ הַתְּחוּם תֵּכֶף נִקְבַּע לִהְיוֹת כְּמוֹתָן כֵּיוָן שֶׁאֵין דַּעְתּוֹ לַחֲזֹר, וְאָסוּר אַחַר כָּךְ אֲפִלּוּ חוּץ לַתְּחוּם, וְרַק כְּשֶׁלֹּא הִגִּיעַ עֲדַיִן לְתְחוּם הָעִיר אָז אֵין חָל עָלָיו עֲדַיִן הַחִיּוּב, וְכֵן מוּכָח בְּמָגֵן אַבְרָהָם סִימָן תס"ח סָעִיף קָטָן ח' דְּמִבֹּאר לְהָא דְּהָרַ"ן דְּמַיְירֵי כְּשֶׁלֹּא הִגִּיעַ עֲדַיִן לְתְחוּם הָעִיר עַיֵּן שָׁם, וְכֵן מַשְׁמַע בְּבֹאוּר הַגְּרַ"א (סי' תפח ס"ד ד"ה והוא) דְּעוּבְדָּא דְּרַבִּי בַּר תְּמָרָא הָיָה כְּשֶׁלֹּא הִגִּיעַ עֲדַיִן לְתְחוּם הָעִיר [אָכֵן צָרִיךְ עִיּוּן בְּעוּבְדָּא דְּרַבִּי בַּר תְּמָרָא דְּמַשְׁמַע דִּכְבָר הָיָה בְּתוֹךְ הָעִיר, דְּאֵין סְבָרָא לוֹמַר דְּאַנְשֵׁי הָעִיר יוֹצִיאוּ לְכָלֵיהֶם חוּץ לַתְּחוּם]. וְאֶפְשָׁר דִּבְתַעֲנִית דְּקַיֵּימָא

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת תַּעֲנִית סִימָן תקעה

יָרְדוּ גְּשָׁמִים, (ב) מַתְחִילִין תַּלְמִידֵי חֲכָמִים בִּלְבַד לְהִתְעַנּוֹת שְׁלֹשָׁה תַּעֲנִיּוֹת, שֵׁנִי וַחֲמִישִׁי וְשֵׁנִי, (ג) [ב]וְכָל הַתַּלְמִידִים רְאוּיִם לְכָךְ וְדִין תַּעֲנִיּוֹת אֵלּוּ (ד) כְּדִין תַּעֲנִית יָחִיד: **ב** [*] [ג]הַגִּיעַ רֹאשׁ חֹדֶשׁ כִּסְלֵו וְלֹא יָרְדוּ גְּשָׁמִים, בֵּית דִּין גּוֹזְרִין שְׁלֹשָׁה תַּעֲנִיּוֹת עַל הַצִּבּוּר, שֵׁנִי וַחֲמִישִׁי וְשֵׁנִי, וְכָל הָעָם נִכְנָסִים לְבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּמִתְפַּלְלִים וְזוֹעֲקִים (ה) וּמִתְחַנְּנִים, כְּדֶרֶךְ שֶׁעוֹשִׂים בְּכָל הַתַּעֲנִיּוֹת: **ג** [ד]עָבְרוּ אֵלּוּ וְלֹא נַעֲנוּ, בֵּית דִּין גּוֹזְרִין עוֹד שְׁלֹשָׁה תַּעֲנִיּוֹת עַל הַצִּבּוּר שֵׁנִי וַחֲמִישִׁי וְשֵׁנִי, וּבָאֵלּוּ מַפְסִיקִין מִלְּאֱכֹל (ו) מִבְּעוֹד יוֹם, וַאֲסוּרִים בָּהֶם בַּעֲשִׂיַּת מְלָאכָה בַּיּוֹם [ה]אֲבָל לֹא בַּלַּיְלָה, וַאֲסוּרִים בִּרְחִיצַת כָּל הַגּוּף בְּחַמִּין, לְפִיכָךְ נוֹעֲלִין אֶת הַמֶּרְחָצָאוֹת, [ו]אֲבָל פָּנָיו יָדָיו וְרַגְלָיו בְּחַמִּין וְכָל גּוּפוֹ בְּצוֹנֵן מֻתָּר, [ז]וַאֲסוּרִים בְּסִיכָה [ח]אֶלָּא אִם כֵּן הוּא (ז) לְהַעֲבִיר אֶת הַזֵּהָמָא, (ח) וַאֲסוּרִים בָּהֶם (ט) בְּתַשְׁמִישׁ הַמִּטָּה, וְכֵן אָסוּר בִּנְעִילַת הַסַּנְדָּל בָּעִיר, (ט) וּמִתְפַּלְלִין בְּבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּמִתְחַנְּנִים כְּבִשְׁאָר תַּעֲנִיּוֹת: **ד** [ט]עָבְרוּ אֵלּוּ (וְלֹא נַעֲנוּ), בֵּית דִּין גּוֹזְרִין עוֹד שֶׁבַע תַּעֲנִיּוֹת עַל הַצִּבּוּר שֵׁנִי וַחֲמִישִׁי וְשֵׁנִי וַחֲמִישִׁי וְשֵׁנִי, וְכָל מַה שֶּׁאָסוּר בַּשְּׁלֹשָׁה שֶׁלִּפְנֵי אֵלּוּ אָסוּר אַף בָּאֵלּוּ, וְיִתֵּרִין אֵלּוּ שֶׁמַּתְרִיעִין בָּהֶם בְּשׁוֹפָר עַל הַבְּרָכוֹת שֶׁמּוֹסִיפִים בָּהֶם, וּמִתְפַּלְלִין בִּרְחוֹב הָעִיר, [י]וּמוֹרִידִין זָקֵן לְהוֹכִיחָם, (י) וּמוֹסִיפִין שֵׁשׁ בְּרָכוֹת בִּתְפִלַּת שַׁחֲרִית וּבִתְפִלַּת הַמִּנְחָה, (יא) [כ]וְנוֹעֲלִים אֶת הַחֲנֻיּוֹת, וּבְשֵׁנִי לְעֵת עֶרֶב (יב) פּוֹתְחִין מְעַט (אוֹתָן הַחֲנֻיּוֹת הַמּוּכָרוֹת אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה) (בית יוסף בשם רש"י (יד: ד"ה מטין ד"ה ומ)) כְּדֵי שֶׁיִּמְצְאוּ לִקְנוֹת לִסְעוּדַת הַלַּיְלָה, וּבַחֲמִישִׁי [ל]פּוֹתְחִין כָּל הַיּוֹם חֲנֻיּוֹת הַמּוּכָרוֹת (ג) (יג) [מ]מַאֲכָל מִפְּנֵי כְּבוֹד הַשַּׁבָּת. [נ]וְאִם יֵשׁ לַחֲנוּת שְׁנֵי פָתְחִים, [ס]פּוֹתֵחַ אֶחָד וְנוֹעֵל אֶחָד. וְאִם יֵשׁ לַחֲנוּת (יד) אִצְטַבָּא לְפָנָיו, פּוֹתֵחַ כְּדַרְכּוֹ בַּחֲמִישִׁי וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ: **ה** [ע]עֲבָרוֹת וּמַנִּיקוֹת (טו) מִתְעַנּוֹת, (טז) אֲבָל לֹא בְּשֶׁלֹשׁ רִאשׁוֹנוֹת וְלֹא בְּשֶׁבַע אַחֲרוֹנוֹת. [פ]וּמִיהוּ לֹא יֹאכְלוּ אֶלָּא כְּדֵי קִיּוּם הַנֶּפֶשׁ (וְאָסוּר לָהֶן לְהַחְמִיר (יז) וּלְהִתְעַנּוֹת) (תשב"ץ סימן תכ"ח): [צ]אַחַר שֶׁגָּזְרוּ שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה תַּעֲנִיּוֹת אֵלּוּ, אִם לֹא נַעֲנוּ אֵין גּוֹזְרִין עוֹד. וְהָנֵי מִלֵּי כְּשֶׁמִּתְעַנִּים עַל הַגְּשָׁמִים, לְפִי שֶׁכְּשֶׁעָבְרוּ אֵלּוּ כְּבָר עָבְרוּ זְמַן הַגְּשָׁמִים וְאֵין בָּהֶם תּוֹעֶלֶת, אֲבָל עַל שְׁאָר פֻּרְעָנִיּוֹת מִתְעַנִּים וְהוֹלְכִים עַד שֶׁיֵּעָנוּ: **ז** [ק]כְּשֶׁמִּתְעַנִּים עַל הַגְּשָׁמִים וְעָבְרוּ שֶׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה תַּעֲנִיּוֹת אֵלּוּ וְלֹא נַעֲנוּ, מְמַעֲטִין

ב בְּרֵישָׁא שָׁם (ע"ב) וּכְרַבִּי יוֹסֵי. ג שָׁם (ע"א) מִשְׁנָה. ד מִשְׁנָה שָׁם י"ב (ע"ב). ה בְּרֵישָׁא שָׁם י"ג (ע"א). ו מֵימְרָא דְּרַב חִסְדָּא וּבְרֵישָׁא שָׁם מַהָא דְּתָנֵן נוֹעֲלִים אֶת הַמֶּרְחָצָאוֹת. ז שָׁם בְּמִשְׁנָה. ח רַמְבַּ"ם בְּפֶרֶק ג' (ה"ד). ט שָׁם בְּמִשְׁנָה (וְהַגִּירְסָא כְּמוֹ שֶׁהַגְּהוֹת). י מִשְׁנָה שָׁם ט"ז (ע"א). כ מִשְׁנָה שָׁם י"ב (ע"א). ל בְּרֵישָׁא שָׁם י"ד (ע"ב). מ בֵּית יוֹסֵף מִמַּשְׁמָעוּת פֵּרוּשׁ רַשִׁ"י (שם ד"ה מטין). נ שָׁם בְּבְרֵישָׁא. ס כְּפֵרוּשׁ רַמְבַּ"ם בְּפֶרֶק ג' (ה"ז). ע בְּרֵישָׁא י"ד (ע"א) וּכְאוֹקִימְתָּא דְּרַב אַשִׁי שָׁם. פ רַמְבַּ"ם (פ"ג ה"ח) וּסְמ"ג (עשה דרבנן ג) מִירוּשַׁלְמִי (פ"א ה"ה). צ שָׁם (יד.) בְּגֶמָרָא בְּעוּבְדָא דְּרַבִּי יְהוּדָה נְשִׂיאָה וּבְרֵישָׁא. ק מִשְׁנָה וּגְמָרָא שָׁם י"ב (ע"ב).

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

אַחַת מַעֲשֶׂה בָּזֶה, וְעַיֵּן שָׁם שֶׁכָּתַב לְחַלֵּק דְּבָאָרֶץ יִשְׂרָאֵל דְּשִׁכִּיחַ (וְעַיֵּן שָׁם דְּגַם בְּאָרֶץ יִשְׂרָאֵל לֹא שְׁכִיחִ, לֹא שְׁכִיחַ עֲצִירַת גְּשָׁמִים כִּי הַאי שִׁיעְבָּרְכוּ לְכָל הַסַּדָּר, וְהַזְּקֵנִים עֲדִים לַיתַּנְהוּ בְּזִכְרָה, כִּי אִם פַּעַם אַחַת רְבוּת בְּשָׁנִים אַחַת לְשִׁשִּׁים אוֹ לְשִׁבְעִים שָׁנָה, וְאִם כֵּן גַּם בְּאָרֶץ יִשְׂרָאֵל לֹא שְׁכִיחִ, עַיֵּן שָׁם) שֶׁלֵּיחוּתַיְהוּ דְּקַמְּאֵי קָא עָבְדִינַן, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּחוּץ לָאָרֶץ דְּלָאו סַדְנָא דְּאַרְעָא חַד וְיֵשׁ מְדִינוֹת וּגְלִילוֹת שֶׁאֵין שָׁם עֲצִירַת גְּשָׁמִים, לֹא רָצוּ לְחַלֵּק בְּחוּץ לָאָרֶץ עַצְמוֹ בֵּין מָקוֹם לְמָקוֹם וְהִשְׁוּו מְדוֹתֵיהֶם דְּאֵין תַּעֲנִית צִבּוּר בְּחוּץ לָאָרֶץ, עַיֵּן שָׁם. וְכֵן כָּתַב בְּשוּ"ת בִּיהוּדָה חֵלֶק א' סִימָן ל"א שֶׁאֵין נוֹהֲגִים בִּמְדִינוֹת אֵלּוּ לַעֲשׂוֹת בַּעֲצִירַת גְּשָׁמִים י"ג תַּעֲנִיּוֹת כְּסֵדֶר הַמִּשְׁנָה, רַק גּוֹזְרִים תַּעֲנִית אַחַת אוֹ שְׁתַּיִם וּמַרְצִים בִּתְפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים, עַיֵּן שָׁם: **ב** **[כשו"ע] הִגִּיעַ רֹאשׁ חֹדֶשׁ כִּסְלֵו כו'.** וְכָתַב בְּתַשְׁבֵּ"ץ חֵלֶק ב' סִימָן י"א, בֵּית דִּין שֶׁרָצוּ לִגְזֹר תַּעֲנִית עַל הַגְּשָׁמִים וְנִזְדַּמֵּן שֶׁהָיָה יוֹם רִאשׁוֹן עֲשָׂרָה בְּטֵבֵת, עוֹלֶה לָהֶם יוֹם רִאשׁוֹן שֶׁהוּא עֲשָׂרָה בְּטֵבֵת בִּמְקוֹם יוֹם שֵׁנִי, עַיֵּן שָׁם, וּמְבִיאוֹ בְּרַבִּי יוֹסֵף (ס"ד):

בַּאֵר הֵיטֵב

ב (ג) **וּמִתְחַנְּנִים.** וּבִכְלָל זֶה הַקְּרִיאָה בְּרִיחַיָּא כְּמוֹ בְּשְׁאָר תַּעֲנִיּוֹת. טַ"ז (סק"ב): **ג** (ב) **בְּתַשְׁמִישׁ.** אֲפִלּוּ אֵין רָעָב בָּעוֹלָם עֲדַיִן, עַיֵּן סוֹף סִימָן תקע"ד (ס"ד): **ד** (ג) **מַאֲכָל.** אֲבָל שֶׁל שְׁתִיָּה דְּיכוֹלִין לִקְנוֹתוֹ בָּעֶרֶב שַׁבָּת, לֹא. מֻגָּן אַבְרָהָם (סק"ד) עַיֵּן שָׁם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(ב) מַתְחִילִין תַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְכוּ'. הֵינוּ אֲפִלּוּ (ב) בְּיוֹם י"ז גּוּפָא, וְכֵן מַשְׁמַע בְּבֵאוּר הַגְּרָ"א בְּסָעִיף ט': (ג) **וְכָל הַתַּלְמִידִים וְכוּ'.** הֵינוּ אֲפִלּוּ (ג) עַל כָּל תַּלְמִיד, וְאֵין יָכוֹל לְהַפְקִיעַ עַצְמוֹ לוֹמַר פָּטוּר אֲנִי. (ד) וְדַוְקָא כְּשֶׁשּׁוֹאֲלִים אוֹתוֹ דְּבַר הֲלָכָה בְּתַלְמוּדוֹ וְאוֹמְרָהּ דְּאָז הוּא בְּכְלַל תַּלְמִיד חָכָם וְחַיָּב לְהַתְחִיל לְהִתְעַנּוֹת, אֲבָל אִם לֹא הִגִּיעַ לְכְלַל כָּךְ אֵינֶנּוּ מֻחָיָב לְהִתְעַנּוֹת, אֶלָּא שֶׁאִם רָצָה מִתְעַנֶּה וְאֵין בּוֹ מִשּׁוּם יוּהֲרָא, אֲבָל כָּל שְׁאָר אָדָם אֵינוֹ רַשַּׁאי, (ה) דְּהָרוֹאֶה שֶׁמִּתְעַנֶּה מוֹכְחָא מִלְּתָא שֶׁעוֹשֶׂה מִפְּנֵי הַגְּשָׁמִים, וְהָוֵי מִשּׁוּם יוּהֲרָא: **(ד) כְּדִין תַּעֲנִית יָחִיד.** הֵינוּ (ו) לְעִנְיָן שֶׁמַּפְסִיקִין בָּהֶם בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ וַחֲנֻכָּה וּפוּרִים אִם פָּגַע בְּאֵלּוּ הַיָּמִים, וּמַה שֶּׁאֵין כֵּן תַּעֲנִית צִבּוּר וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן תקע"ב (ס"ב), (ז) וְגַם לְעִנְיָן מַה שֶּׁמְּבֹאָר בְּסִימָן תקס"ו עַיֵּן שָׁם. וְנִרְאֶה לִי דְּהוּא הַדִּין לְעִנְיָן שֶׁצָּרִיךְ לְקַבֵּל אוֹתָן מִבְּעוֹד יוֹם כְּשְׁאָר תַּעֲנִית יָחִיד, וּלְאַפּוֹקֵי בְּתַעֲנִית צִבּוּר וְכֵנַ"ל בְּסִימָן תקס"ב סָעִיף י"ב: **ב** (ה) **וּמִתְחַנְּנִים כְּדַרְכָּךְ וְכוּ'.** וּבְכְלָל זֶה הַקְּרִיאָה וְיַחֵל בְּשַׁחֲרִית וּמִנְחָה כְּשְׁאָר תַּעֲנִית [טַ"ז (סק"ב) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים]: **ג** (ו) **מִבְּעוֹד יוֹם.** הֵינוּ (ח) דְּבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת שְׁלוֹ אָסוּר, וְאֵין צָרִיךְ לְהוֹסִיף יוֹתֵר: (ז) **לְהַעֲבִיר אֶת הַזֵּהָמָא.** וְכָל שֶׁכֵּן אִם יֵשׁ לוֹ חֲטָטִין בְּרֹאשׁוֹ (ט) דְּמַתִּר: (ח) **וַאֲסוּרִים בָּהֶם** (ט) **בְּתַשְׁמִישׁ הַמִּטָּה.** בְּאֵלּוּ שְׁלֹשׁ תַּעֲנִיּוֹת אָמְצָעִיּוֹת: (טז) **אֲבָל לֹא כו'.** דִּבְשִׁלְשׁ רִאשׁוֹנוֹת (יד) לֹא תַּקִּיף רֻגְזֵיהּ כְּלֵי הַאי, וְאַחֲרוֹנוֹת כֵּיוָן דְּשִׁבְעָה נִינְהוּ לֹא מָצֵי עֲבֵרוֹת וּמְנִיקוֹת לְמֵיקַם בְּהוּ. (טו) וְקָשֶׁה, יִתְעַנּוּ עַל כָּל פָּנִים שֶׁלֹּשׁ תַּעֲנִיּוֹת. וְצָרִיךְ לוֹמַר, כֵּיוָן דְּאִי אֶפְשָׁר לְהִתְעַנּוֹת כֻּלָּם, אֵין מְחַיְּבִים לְהִתְעַנּוֹת כְּלָל: (יז) **וּלְהִתְעַנּוֹת.** כִּי הוּא רַע לַוָּלָד. אִם צִבּוּר גָּזְרוּ שֶׁלֹּשׁ תַּעֲנִיּוֹת וְיֵשׁ אָדָם

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ב) פְּתִחֵי תְּשׁוּבָה. **וּמִיהוּ נִרְאֶה דְּהֵיינוּ כְּשֶׁקִּבֵּל מִבְּעוֹד יוֹם לְהִתְעַנּוֹת:** (ג) טַ"ז (סק"א): (ד) מֻגָּן אַבְרָהָם (שם): (ה) מֻגָּן אַבְרָהָם (סק"א): (ו) גְּמָרָא (י.): (ז) פְּשׁוּט: **ג** (ס) מֻגָּן אַבְרָהָם (סק"ב): (ט) **אֲבָל סִיכָה לְתַעֲנוּג אַף כָּל שֶׁהוּא אָסוּר** [גְּמָרָא (יג:)]: (י) מֻגָּן אַבְרָהָם (סק"ג). דְּאִם לֹא כֵּן אַף בְּלָאו הָכֵי

ד (יב) רַמְבַּ"ם (פי"ה מ"ו פ"א מ"ו): (יג) מֻגָּן אַבְרָהָם (סק"ד). **אֲבָל פּוֹתֵחַ קְצָת לְעֵת עֶרֶב כְּמוֹ בְּשֵׁנִי,** וְכֵן מוּכָח בְּמֻגָּן אַבְרָהָם: **ה** (יד) רַשַׁ"י (יד. ד"ה נקיט): (טו) מֻגָּן אַבְרָהָם (סק"ה): (טז) הַגְּרָ"א (ס"ג ד"ה ומתפללים): (יז) טַ"ז (סק"ב): (יח) מֻגָּן אַבְרָהָם (שם): (יט) הַגְּרָ"א (תקנד ס"ד):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehador - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah